

اهمیت فرزندآوری در روایات اسلامی/بژمردگی خانواده های بدون فرزند

از آیات قرآن تا احادیث و روایات اسلامی بر اهمیت فرزندآوری تاکید داشته اند که نشان می دهد از پایه های اصلی قدرتمندی، تولید ثروت و پیشرفت هر خانواده و جامعه ای، جمعیت است.

از آیات قرآن تا احادیث و روایات اسلامی بر اهمیت فرزندآوری تاکید داشته اند که نشان می دهد از پایه های اصلی قدرتمندی، تولید ثروت و پیشرفت هر خانواده و جامعه ای، جمعیت است.

به گزارش خبرنگار مهر، تشکیل خانواده و فرزندآوری، از جنبه های مهم زندگی برخی از افراد به شمار می آید؛ به باور اغلب جامعه شناسان خانواده، فرزندآوری و فرزند داری در ایران و جهان آن قدر مهم است که قرن های طولانی، زنان با هویت فرزند داری در کنار خانه داری و شوهرداری، تعریف می شدند. بخشی از فرهنگ جامعه ما مترادف با ریشه هایی است که در آن مرد خوب مردی است که عیال و فرزندان بیشتری دارد؛ خرج خانواده را می دهد؛ زن خوب هم زنی است که به خانواده خویش اهمیت بیشتری می دهد؛ غذای بهتری می پزد و بسیار فرزند می آورد.

بنابراین، فرزند در خانواده ایرانی دارای اهمیت فوق العاده است و در فرهنگ ایرانی شاید شاخصی است برای محک خانواده؛ در نگاهی کلان، فرزند، به خصوص فرزندان ذکور، باعث زینت و آبروی خانواده، نماینده پدر و عصای دست او بوده اند؛ فرزندان از یک سو موجب تشخیص و هویت خانواده می شوند و از دیگر سو، وجود فرزند یا فرزندان، زمینه ای برای تداوم زندگی مشترک زوجین و سپری در برابر فروپاشی خانواده به شمار می آیند. از این رو، هنوز هم در خانواده های معاصر ایرانی، ناباروری و نداشتن فرزند، عامل طلاق و نوعی سرشکستگی و عیبی بزرگ در میان خویشاوندان محسوب می شود.

اگرچه با گذشت زمان بسیاری از آداب و رسوم ایرانی تغییر پیدا کرده، اما همچنان فرزندآوری نشانی از یک خانواده موفق است. در این گزارش سعی داریم به ریشه های دینی این تفکر بپردازیم و این موضوع را یادآوری کنیم که جامعه امروز ایرانی تا چه حد بهره مند از روایات دینی و تمدن کهن ایرانی در زمینه خانواده و فرزندآوری است.

فرزندان؛ عامل اقتدار و نیرومندی والدین

روایات اسلامی و سبک زندگی ایرانی نشان می دهد که فرزند، عامل اقتدار و بازوی توانای والدین در شرایط سخت زندگی است. امام رضا (ع) فرمود: «تَوْفِيرُ الْوَلَدِ لِنَوَائِبِ الرَّحْمَةِ وَالذَّهْرِ وَحَوَادِثِ الْأُمُورِ»؛ (از برکات ازدواج) اندوختن فرزند برای (روبارویی با) سختی های روزگار و پیامدهای زمانه است.

در نقلی، روزی امام حسن عسکری (ع) - که به دستور معتمد عباس در زندان به سر می برد - به یکی از یاران خود در زندان فرمود: آیا فرزند داری؟ عرض کرد: خیر! امام درباره او دعا فرمود: «اللَّهُمَّ ارْزُقْهُ وَلَدًا يَكُونُ لَهُ عَصْدًا فَيَعْمَ الْعَصْدُ الْوَلَدُ؛ خدایا! به او فرزندی روزی کن که بازوی توانایی برای وی باشد؛ چراکه فرزند چه خوب بازویی است!» سپس حضرت این شعر را خواندند:

مَنْ كَانَ ذَا عَصْدٍ يُدْرِكُ ظِلْمَاتَهُ إِنَّ الدَّلِيلَ الَّذِي لَيْسَتْ لَهُ عَصْدٌ

«هر کس که بازویی (فرزندی) دارد، اگر ستمی بر او رود، فرزندش آن را می ستاند. دلیل و خوار کسی است که بازو (فرزند) ندارد.»

امام زین العابدین (علیه السلام) نیز در این مورد فرمود: «مِنْ سَعَادَةِ الرَّجُلِ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ يَسْتَعِينُ بِهِمْ» از سعادت مرد این است که فرزندی داشته باشد تا در مشکلات به یاریش برخیزد.

به این جهت قرآن کریم داشتن مال و فرزندان را نشانه امداد الهی و وسیله قدرتمندی و اقتدار می داند و می فرماید: ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا؛ سپس غلبه و تسلط بر آنها را به شما باز می گردانیم و شما را به وسیله اموال و فرزندی یاری می کنیم و از حیث نفرت، بیشتر (از آنها) قرار می دهیم.

سلامت و شادکامی والدین

وجود فرزندان در خانواده آثار و فواید جسمانی و روحی – روان شناختی فراوانی برای والدین به دنبال دارد. خانواده هایی که صاحب فرزندان، بیش از خانواده های بدون فرزند از زندگی لذت می برند و احساس خوشبختی بیشتری می کنند.

قرآن کریم آنجا که «عِبَادُ الرَّحْمَنِ» (بندگان خاص خداوند) را معرفی می کند، یکی از خصوصیات آنها را این گونه بیان می فرماید: «وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا فَرَّةً أُعْيِنَ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا»؛ «و آنان کسانی هستند که می گویند: پروردگارا! برای ما از همسران و فرزندانمان روشنی دیدگان (و نسل های صالح، پاک و متقی) عطا کن و ما را بر پرهیزکاران (در مسابقه به سوی ایمان و رهبری در اصول و فروع و معارف) پیشوا گردان!»

امام صادق (علیه السلام) نیز در سفارش به فردی که پس از سال ها ازدواج صاحب فرزند نشده بود، فرمود: زمانی که یکی از شما فرزندان را بدید، باید بگوید: «اللَّهُمَّ لَا تَدْرِي وَحِيدًا وَحِشًا، قَبِضَ شُكْرِي عَنْ رِيءِكَ وَتَقَدَّرَ لِي أَنْسًا وَعَاقِبَةٌ صِدْقٌ ذُكُورًا وَإِنَانًا، أَسْكُنْ إِلَيْهِمْ مِنَ الْوَحْشَةِ وَ أَنْسُ يَهُمْ مِنَ الْوَحْدَةِ وَ أَشْكُرْكَ عَلَيَّ تَمَامَ التَّعَمَّةِ»؛ خداایا! مرا تنها و وحشت زده نگذار تا سپاسگزاریم از تدبیرم کمتر شود؛ بلکه محل انس و جانشینی درست از پسران و دختران را به من ببخش که از وحشت به اینان انس گیرم و از وحدت با آنان آرامش یابم و به هنگام کامل شدن نعمت تو را سپاس گویم».

در این دعا وجود فرزند، باعث آرامش و عاملی برای دوری از وحشت و تنهایی به شمار آمده است. به این دلیل، برخی از اندیشمندان در تبیین کارکرد فرزند در کانون خانواده معتقدند که: «زنشویی بدون فرزند، پژمردگی است و پس از آوردن فرزند، کانون زندگی به شکوفایی می رسد؛ بلکه پس از بچه دار شدن، زندگی دارای معنای حقیقی می شود و خانه به وسیله فرزند، پُر از خنده و نشاط می گردد.»

اهمیت این موضوع زمانی بیشتر می شود که پدر و مادر به سنین پیری می رسند و محیط خانه به آشیانه ای ساکت و بی فروغ تبدیل می شود و به دلیل نداشتن فرزند، مجبورند در خانه سالمندان یا گوشه خانه ای خاموش، عمر خود را در تنهایی و رنج سپری کنند.